

Regeringskansliet
i.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande över rapporten Arlanda Flygplats - en plan för framtiden. Ds 2022:11

Er beteckning: I2020/01350

Synpunkter på utredningens förslag

Arlanda flygplats är, som beskrivs i remissen ett viktigt nav för Sveriges flygtransporter både in- och utrikes. Sveriges förutsättningar, geografiskt och storleksmässigt, innebär ett behov av ett väl fungerande och tillförlitligt transportsystem för att bibehålla välbefinnande och livskvalitet i hela landet med företag som fortsätter utvecklas. Det krävs också väl en utbyggd transportinfrastruktur där olika trafikslag gemensamt är utvecklade för att samverka för att uppnå bästa ekonomiska, miljömässiga och sociala förutsättningar för människors och företags skilda behov.

Länstyrelsen ser positivt på att en långsiktig plan tas fram för Arlandas utveckling, inklusive de behov som finns att säkerställa kapacitet i den anslutande infrastrukturen vid Arlanda.

Det är mycket viktigt att utvecklingen av Arlanda sker i en takt som är i linje med Sveriges ambitioner omställning till ett fossilfritt transportsystem såväl som behovet av flygförbindelser i hela landet. En viktig del här att beakta är utredningens förslag att regeringen pekar ut kommersiella men samhällsviktiga inrikes flyglinjer där rimliga transportalternativ kommer att saknas om flygtrafiken upphör.

Länstyrelsen delar utredningens förslag att berörda aktörer bör analysera behovet av tillgänglighet och redundans i ett beredskaps- och totalförsvarsperspektiv för luftfart och flygplatser. Dock bör den frågan belysas ur ett nationellt perspektiv snarare än ur enbart ett Stockholmsperspektiv.

Länstyrelsen saknar i utredningen ett tydligt transportövergripande perspektiv utifrån fyrstegsprincipen där utgångspunkten ska vara att bidra till ett transporteffektivt samhälle i betydelsen att begränsa efterfrågan på transporter. Utifrån uppdragets karaktär och eventuella begränsningar så tenderar utredningen att förenkla framtida utmaningar och teknikutvecklingens möjligheter. För att åstadkomma ett hållbart

transportsystem bör de olika transportslagen jämföras och det bör skapas förutsättningar för hållbara val.

Länsstyrelsen menar att utvecklingen av Arlanda måste ses i ett trafikslagsövergripande systemperspektiv. I det sammanhanget vill vi framhålla att satsningen på nya stambanor ger förutsättning för ett minskat behov av flygresor mellan södra Sverige och Stockholmsregionen och kommer därför sannolikt att kunna frigöra flygplatskapacitet på Arlanda.

Idag står flyget från Sverige för lika stor del växthusgasutsläpp som svensk personbilstrafik. Därav är det extra viktigt att flygtrafiken ska bli hållbar och därigenom bör fokus ligga på att minska dess klimatpåverkan och agera gott exempel för andra flygplatser i världen. Innan flygalternativ som är fossilfria finns bör fokus också ligga på att minimera flygandet. Vi stödjer därav förslaget om att ta fram en ”flygbränslekommission” för att öka takten mot fossilfritt flyg. Det krävs dock skarpare incitament för att flygbranschen ska ställa om till fossilfritt. Exempelvis väljer flera bolag att betala kvotavgiften i stället för att uppfylla reduktionsplikten för inblandning av biobränslen under andra halvåret av 2021.

Länsstyrelsen ser också att det finns flera utmaningar på vägen mot ett fossilfritt flyg. Flera av åtgärderna kräver fortsatt teknikutveckling och det finns hög konkurrens om både elen till eldrivna flygplan och biomassan till biobränsle från andra trafikslag och samhällssektorer. Utmaningarna och konkurrensen om energi och el har accentuerats efter Rysslands pågående krig mot Ukraina. Därför måste ifrågasättas om det är realistiskt att svenskt flyg kan bli fossilfritt till 2030 med nuvarande omfattning av flyget och svårligen med den ökningen av flygresorna som utredaren utgår från.

Trots osäkra prognoser tar utredningen som utgångspunkt att flygmarknaden kommer att växa. Dessa antaganden saknar tydliga källor vilket också gör att uppgifterna snarare blir spekulationer från utredaren snarare än fakta som är underbyggt med underlag. Exempelvis att flygmarknaden kommer att växa som nämns på sida 44. Det finns motstående antaganden om detta, exempelvis Miljömålsberedningen som bedömer att mängden flygresor kommer att minska (SOU 2022:15, s. 686).

Länsstyrelsen menar att det finns många faktorer som talar emot att flygtrafiken inte kommer att fortsätta öka. Medvetenheten om flygets negativa klimateffekter ökar i takt med att klimatförändringarna såväl globalt som inom Sverige blir allt mer märkbara. En annan faktor är ökat intresse för att resa mer klimatsmart i kombination med bättre

förutsättningar för att resa utrikes med tåg. Ytterligare en faktor är ökande priser på flygbränsle.

Enligt uppdraget skulle utredningen redovisa förslagets miljö- och klimatkonsekvenser. Länsstyrelsen saknar en sådan redogörelse.

De som medverkat i yttrandet

Beslut om yttrandet har fattats av landshövding Carl Fredrik Graf med samhällsbyggnadsdirektör Jan Persson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också energi- och klimatstrateg Joakim Svensson medverkat. Samråd har skett med näringslivs- och tillväxtdirektör Madeleine Söderstedt Sjöberg.

Yttrandet har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.